

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Varia inquiruntur circa dilectione[m] Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO QUARTA.

Varia inquiruntur circa dilectionem Dei.

amando Deum in se, alius in amando proximum propter Deum.

ille in aliis, ergo singuli diversum habitum comparabunt diversæ hujus facilitatis principium. Ad hoc eodem modo respondetur, diversitatem facilitatis in his actibus exercendis, non ab habitibus infusis procedere, sed ab acquisitis, qui usu & exercitatione paulatim comparantur, vel integri, & adæquatè inter se distincti, vel saltem extensione quadam ad diversas partes heterogeneas diversis actibus respondententes.

X. Quamvis habitus infusus Charitatis sit unus, actus tamen sunt speciei distincti.

Quæres, licet habitus infusus respectu horum actuum sit unus & idem, utrum saltem actus sint specie distincti? Respondetur esse: nam ut sæpius dictum est, ut actus multiplicentur speciei, sufficit diversitas ex parte objecti materialis; hoc enim habent actus intentionales, ut in ipsis reliceant objecta, & consequenter quæ diversitas apparet in objectis, eadem cernitur in actibus, sicque hi ex specificâ distinctione objectorum similiter distinguuntur specie. Quando ergo Sanctus Thomas dicere videtur actus infusos Charitatis Theologicæ esse ejusdem speciei, intelligendus est quoad objectum formale, ex hoc nimirum diversitatem specificam vult his actibus non provenire; hinc tamen non sequitur id non posse procedere aliunde.

XI. Amare proximum inter ob bonitatem illius intrinsecam non est actus Charitatis Theologicæ.

Tertia conclusio: Amare proximum primò & secundo modo, supra numero primò explicato, quamvis sit actus Charitatis & amicitie erga proximum, non tamen est Charitas Theologica: ita Lessius de Just. cap. 36. num 23. Vasquez tomo I. in 3. partem, Disp. 58. cap. 2. Turrianus 2. 2. Disput. 73. dub. 2. Ratio est; hic enim amor tendit in proximum merè ob bonitatem ei intrinsecam, sive naturalem sive supernaturalem, & præcisè quia per hæc ei bene est, illic sistendo: cum ergo, ut rectè Lessius citatus, objectum adæquatam hujus amoris sit bonum creatum, non potest esse actus Charitatis Theologicæ, sed virtutis moralis, seu benevolentie erga proximum:

XII. Ex S. Thoma estenditur hunc amorem non esse Theologicum.

Hæc etiam est clara mens Divi Thomæ 2. 2. quæst. 103. ubi ait: Quemadmodum Sancti ob propriam excellentiam non coluntur latrâ, sed alio & inferiore cultu, ita proximum dum ob creatas, sibi quæ proprias & intrinsecas perfectiones amat, non amat actu Charitatis Theologicæ, sed per aliam virtutem ab hæc distinctam, eique inferiorem: hæc Sanctus Doctor.

XIII. Conceptus essentialis amicitie non requirit ut amor sit mutuus.

Dixi supra actum, quo amo proximum ob bonitatem ei intrinsecam, seu quo volo ipsi has perfectiones tum naturales, tum supernaturales, esse amorem amicitie respectu illius, quod intelligendum est quantum ad conceptum essentialis amicitie, qui in eo situs est, ut velit quis alicui bonum quia ei bonum est, quamvis alter eum non redamet; ad voram namque amicitiam non requiritur ut amor sit mutuus: & hoc pacto etiam inimicos diligere possumus amore amicitie, quamvis ipsi amorem vicissim non rependant, imo nos oderint, & mala reddant pro bonis. Hinc ergo constat Deum & proximum, quamvis diversis actibus frequenter amentur, posse nihilominus amari eodem, idque Charitate Theologica. Deus tamen actu amoris Theologici amari potest sine proximo, proximus sine Deo non potest.

Deus & proximus eodem actu Charitatis amari possunt.

I. Omnia ad Deum tanquam ad finem Cui sunt per affectum amoris referenda.

DIXIMUS supra Deum esse ultimum finem Cui, ad quem scilicet reliqua omnia vel formaliter vel virtualiter referuntur: erga ipsum proinde quisque ita voluntate ferri debet, ut quicquid amat, in ordine ad ipsum amet, sequere & alia universa ad eum sincero affectu positivè dirigat. Hinc à fortiori sequitur negativum illud quod in amore Dei includitur, nihil scilicet non solum supra Deum, sed nec æquè diligere debere; Deus siquidem, uti est, ita amari debet ut summum bonum, & usquequaque infinitum, cui proinde appetitivè & in æstimatione æquari nihil debet, multo minùs præferri, sed amari ipsum oportet super omnia.

II. Amare Deum super omnia non consistit in actu intentionis.

Ad hæc tamen meliùs intelligenda, inquirendum quid sit amare Deum super omnia. Inprimis certum videtur hoc non consistere in intentione actus, ita scilicet ut vel Deum summâ actus intentione diligamus qua possumus, vel etiam ut nullam aliam rem æquè intensè diligamus ac Deum. Non primum, tunc enim sequeretur eum, qui minora habet auxilia, diligendo Deum ut unum amare Deum super omnia, & eum, qui majora habet auxilia, diligendo Deum ut decem, cum nihilominus non amare super omnia, si eum intensius diligere possit, quod nullo modo debet admitti. Nec etiam subsistit secundum; quamvis enim quis intensiore rem aliquam actu amet quàm Deum, si tamen eam Deo non præferat, sed ubi res postulat paratus sit eam pro Deo relinquere, negari non potest hunc vero actu amoris super omnia Deum diligere.

Varia generâ intentionis actus Charitatis.

III. Amor Dei super omnia in ipso modo tendendi actus consistit.

Dicendum itaque, amare Deum super omnia, in ipso modo tendendi actus consistere, ita nimirum ut tali in eum affectu quis feratur, ut Deum aliis omnibus præferat; unde & mallet res omnes perdere, quàm Deum, estque amor quem Theologi vocant appetitivum. Hic verò amor, ut rectè observat Vasquez 1. 2. Disp. 194. n. 14. & 19. quamvis comparationem aliquam Dei cum rebus omnibus importet, non tamen actualem seu formalem, sed solum virtualem. Non ergo est necessarium ut quis Deum rebus omnibus sigillatim præferat, neque etiam ut expressè id præstet rebus confusè conceptis, sed sufficit ut velit Deo in omnibus placere, & quicquid eum graviter offendet vitare, unde hoc actu persistente nullum potest peccatum mortale admittere, ostenditque se Deum pluris facere, cumque antepone rebus aliis omnibus, quantumcumque vel voluptatem vel utilitatem afferant.

Qua comparatio Dei cum rebus creatis ad hunc actum amoris requiritur.

IV. Quid præcipiatur illi verbis, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex totâ fortitudine tuâ: quamvis enim nonnulli per singula verba singulas præcipi velint circumstantias, & per Cor intelligi voluntatem, quæ ut Cor vitæ, ita operationum liberarum est principium, per Animam, appetitum inferiorem, per Fortitudinem autem vim executivam, seu virtutem exterius operativam, sicque præcipi nobis his verbis asserunt, ut tam quoad animam quàm corpus, potentias interiores & exteriores, adeoque

Tom. II.

adeoque ut toti Deo subdamur: quam horum verborum explicationem tradit S. Thomas 2. 2. quaest. 44. art. 5. & in eundem sensum conspirare videntur alii Patres. Hæc proinde explicatio ob tantorum virorum auctoritatem est absque dubio probabilissima: multi tamen volunt per illa verba aliud non præcipi, quam actum illum amoris Dei, quem proximè declaravimus. Verum est quidem, quisquis hunc actum habet, alia omnia quæ illic intimantur habebit, quisquis enim Deum appetitativè rebus omnibus præfert, vires omnes tam corporis quam animæ, sequetur totum in ejus obsequio impendet.

Quantumvis sit hujus actus amoris Dei super omnia.

V.

Alius modus actus amoris Dei super omnia explicandi.

Alio adhuc modo actus amoris Dei super omnia explicant nonnulli: dicunt itaque in eo situm esse ejus conceptum, ut quis Deo velit bonum purè quia ei est bonum; hic enim actus, inquit, cum sit actus veræ amicitiae, nihil secum grave compatitur, quod possit amicum offendere. Sed contra; sic enim quisquis amico vult bonum aliquod quia illi bonum, amaret eum super omnia: cum tamen possit quis alicui bonum, etiam quia ipsi bonum, optare, & tamen majus bonum vel suum vel alienum ei, si occasio ferat antepone. Deinde in hac sententia omnis actus amicitiae respectu cujuscunque esset amor super omnia, cum tamen hic affectus soli Deo sit debitus.

VI.

Peccatum veniale amoris Dei super omnia non repugnat.

Peccatum autem veniale, licet obstat perfectioni cuidam accidentali amoris Dei super omnia, ejus tamen essentiali conceptui non repugnat. Hæc communis est Theologorum sententia: ratio primæ partis est; quisquis enim peccatum veniale admittit, indicio est eum non ad summam amoris Dei perfectionem attigisse cum perfectius ille amaret Deum, qui ita eum amaret, ut nec leviter offenderet. Hoc tamen amoris Dei essentiali non obstat, peccatum namque veniale non constituit ultimum finem in creaturâ, unde quantumvis quis illud admittat, potest nihilominus Deum ut ultimum finem velle ac retinere, sicque sanctissimos etiam viros, & in amore Dei exercitatisimos videmus identidem labi in peccata venialia. Deinde Tomo præcedente, disput. 92. Sect. 4. num. 5. ostendi actum aliquem amoris Dei super omnia posse extrinsecè vitari, & reddi venialiter malum.

VII.

Amor appetitativus remissior, est alio actu amoris intensiore perfectior.

Actus ergo amoris appetitativus est simpliciter perfectissimus, & absolute magis amatur id quod hoc modo amatur, quam quod actu alio amoris gradualiter longè perfectiore seu intensiore diligitur. Sic in obvio & familiari exemplo, parentes filios natu minores intensius plerumque diligunt, quam majores natu, hos tamen æstimativè illis anteponunt. Sic in intellectu per actum scientiæ minùs intensum clariùs nobis res constat, firmiùsque illi adhaeremus, quam per actum opinionis, etiam intensissimum: major ergo amor alicujus objecti non ex intentione metiendus est, sed ex ipsâ actus substantiâ, & intrinsecè ejus tendendi modo, penes hunc enim desumenda est major illius perfectio.

VIII.

Appetitivè amandus est Deus super omnia, non tamen tenemur hoc facere intensivè.

Ex his ergo infero, quamvis appetitativè seu æstimativè amare debeamus Deum super omnia, nullam tamen esse obligationem amandi eum super omnia intensivè: ita communis Theologorum sententia, quam tenet Vega lib. 17. in Tridentinum, cap. 24. Suarez Tomo 4. in 3. partem, Disp. 4. Sect. 4. Vasquez 1. 2. Disp. 194. cap. 3. Valentia 2. 2. Disp. 3. quaest. 4. punct. 1. Turrianus 2. 2. Disp. 74. dubio primo, Hen-

riquez lib. 4. de Sacramentis, cap. 27. num. 2. & alii. Hanc conclusionem probavi supra, numero secundo, ubi Petri Soti placitum lect. 14. de Pœnitentiâ contrarium docentis refutavi.

SECTIO QUINTA.

De præcepto diligendi Deum.

QUÆRES primò, Utrum detur speciale præceptum diligendi Deum actu interno Charitatis? Respondetur affirmativè: ita cum S. Thoma 2. 2. quaest. 44. art. 1. communis habet Theologorum sententia. Idem tenet Scotus in 3. Dist. 27. quaest. unicâ, art. 3. §. *Quantum ad secundum*. In hoc proinde utraque hæc nobilissima schola convenit, & tanquam rem indubitatam tradit. Hanc etiam doctrinam veluti certam amplectendam esse asserunt nostri omnes, Valentia 2. 2. Disp. 3. quaest. 19. punct. 1. Turrianus 2. 2. Disp. 97. dub. 1. Sanchez in Decal. lib. 2. cap. 35. & alii.

Malè ergo nonnulli apud Lorcam 2. 2. sect. 3. Disp. 35. negant dari ullum peculiare præceptum de diligendo Deo directè & immediatè actu ullo interno, sed id solum præcipi asserentes, ut nimirum Dei mandata in decalogo contenta servemus, quod, inquit, quisquis præstat, etiam si nullum internum amoris actum in Deum eliciat, omnia tamen Dei mandata implevisse censetur. Neque illis auctoribus faveat illud Christi dictum Joannis 14. v. 21. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me*: hoc, inquam, huic sententia non faveat, Christum enim non loquitur hoc loco de Charitate formaliter, quasi in observatione mandatorum consisteret formaliter amor Dei, sed quòd si quis omnia Dei mandata servet, optimè interatur eum verè diligere Deum; si enim Deum verè non amaret, in varia frequenter peccata incideret, & Dei mandata violaret.

Hinc, ut ex S. Thoma 2. 2. quaest. 44. art. 1. ad 3. & 1. 2. quaest. 100. art. 4. ad primum & aliis, optimè observat P. Sanchez citatus, hoc præceptum de diligendo Deo non ponitur in Decalogo, sicut nec formalis dilectio proximi, sed sunt omnium præceptorum Decalogi fundamentum, utpote ad quæ cuncta Decalogi præcepta, quæ habentur Exodi 20. reducuntur. Sicut juxta eundem S. Thomam nec præceptum Fidei ponitur in Decalogo, sed omnibus præceptis præsupponitur; cum *accidentem ad Deum oporteat credere*. Actus ergo amoris Dei non est formalis observatio mandatorum, sicut nec dilectio proximi, sed tantum radicalis, suntque observationis præceptorum Decalogi principia.

Quòd verò detur speciale præceptum diligendi Deum, constat ex verbis illis Deuteronom. c. 6. Sectione præcedente relatis: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* De quo Matth. c. 22. v. 38. dicitur, *Hoc est maximum & primum mandatum*: quæ verba apertè indicant hoc præceptum esse distinctum ab aliis, alioqui nec primum esset, nec maximum. Ideo autem dicitur primum mandatum, quia hoc præcipuè & primariò est præceptum, reliqua verò omnia dantur in ordine ad hoc, & ad perfectam illius implementationem ordinantur. Itaque præceptum de diligendo Deo est aliorum omnium præceptorum finis, juxta illud 1. ad Timotheum 1. versu 5. *Finis autem præcepti est Charitas de corde puro, &c.*

Ratio

I. Datur præceptum diligendi Deum super omnia.

II. Non videtur negari aliqui dari peculiare præceptum internum ad diligendum Deum.

III. Quis solum diligit Deum, qui eum non ad data servat.

III. Præceptum de diligendo Deo non ponitur in Decalogo, sed est omnium præceptorum Decalogi fundamentum.

IV. Ostenditur dari peculiare præceptum diligendi Deum.